
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הכרת המעשה החינוכי - 34225

תאריך עדכון אחרון 30-09-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 3

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: חינוך

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א' או ו' ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): אביטל לוי-כ"ץ

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: avital.levi-katz@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: גמיש, בתאום מראש

מורי הקורס:

גב שירה ברויאר,
גב אביטל לוי-כ"ץ,
גב אילנה אוריצקי

תאור כללי של הקורס:

הכרת המעשה החינוכי

תיאור הקורס: קורס סמסטריאלי המורכב משיעורים בכיתה (7) וסיורי תצפית (6-7) במוסדות חינוך שונים ומדיונים במסגרת הקבוצה בהם נבחנות דילמות חינוכיות (חברתיות, פסיכולוגיות, דידקטיות)

מטרות הקורס:

מטרות הקורס:

קישור בין תיאוריות הנלמדות בתחומים של סוציולוגיה של החינוך, פסיכולוגיה של החינוך ופילוסופיה של החינוך לבין מוסדות חינוך בהם נצפה במהלך הסמסטר.
פיתוח מיומנויות תצפית.

הכרת המורכבות של דילמות חינוכיות של המאה ה-21 תוך התמקדות בשלושת המעגלים:

א. אוכלוסיות (כגון: חינוך מיוחד, החינוך הערבי, החינוך הדתי).

ב. קבוצות גיל: במסגרת זו יתקיימו סיורים בגנים, בחטיבה הצעירה, בבתי"ס יסודיים, בחטיבות הביניים ובבתי ספר תיכוניים ובחינתם לאור הדילמות המאפיינות את ההוראה והחינוך בכל קבוצת גיל מן ההיבט של ההתפתחות הקוגניטיבית והרגשית.

ג. דרכי הוראה-חדשנות פדגוגית

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לקשר בין תיאוריות מתחום הפסיכולוגיה של החינוך, הסוציולוגיה של החינוך והפילוסופיה של החינוך לבין הנצפה בסיור במוסדות החינוך ולנתח את התצפית תוך התייחסות לדילמות חינוכיות שונות.

מיומנויות נרכשות בקורס:

*מיומנויות תצפית

*פיתוח חשיבה ביקורתית בונה

*היכרות עם מבנה ארגוני בית ספרי

*הערכה של דרכי יישום של תפיסות חינוכיות שונות

דרישות נוכחות (%) :

100%

שיטת ההוראה בקורס: דיונים במסגרת סדנה. שיחה ולא הרצאה שימוש בחומר אודיו ויזואלי. סימולציה ודיון בדילמות בקבוצות ובזוגות.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

הדילמות בקורס תעסוקנה בסוגיות המרכזיות הבאות:
*תפקודי הלומד במאה ה-21, חדשנות פדגוגית, פדגוגיה מוטת עתיד, AI, מרחבי למידה חדשניים, האטה בחינוך וכדומה
*אוכלוסיות- נכיר את מגוון האוכלוסיות והמגזרים במערכת החינוך הישראלית
*היכרות עם מגוון הגילאים בחינוך באמצעות הסיוורים
*הוראה ולמידה היברידית

חומר חובה לקריאה:

רשימת קריאה מומלצת לקורס "הכרת המעשה החינוכי"
הוראה והערכה

דו"ח מקינזי: על הגורמים להצלחתן של מערכות החינוך הטובות בעולם
<https://avneyrosha.org.il/resourcecenter/resourcesdocs/מקינזי%20דוח.pdf>

ערן גוסקוב, למורה כבר אין עיניים בגב, משבר הסמכות החינוכית בעידן הפוסט מודרני וקווים מנחים לשיקומה, מכון מופ"ת, 2016, פרקים 7-9

יורם הרפז, המודל השלישי, הוראה ולמידה בקהילת חשיבה. ספרית פועלים 2008, הפרק האחרון: במקום סיכום: שיחה עם קורא ספקן, עמ' 199-205

יורם הרפז, אחזקת כתה: pdf.classroom_a_holding/Downloads/owner/Users/:C///:file

ענת זוהר, ציונים זה לא הכול, לקראת שיקומו של השיח הפדגוגי, פרקים 3-4, ספרית פועלים 2013

רימונה כהן, טכסטים חזותיים בכתה, מכון מופת, 2006 הקדמה, פרקים 1.2.

אורנה שץ-אופנהיימר, תפקידיו של המורה בכיתה הטרוגנית על פי גישתו החינוכית של קרל פרנקנשטיין, <http://portal.macam.ac.il/ArticlePage.aspx?id&eq;8130>

אינה פוקס, המפה הבית ספרית ומרכיביה

חן למפרט, ילדים חסרי ערך, על מחירי החינוך ההישגי. מכון מופת, 2013, פרק שני, פרק רביעי

דוד מצר ואמירה רום, לקראת התלמיד - גיוון דרכי הערכה,

<http://portal.macam.ac.il/ArticlePage.aspx?id&eq;110>

פרסונליזציה בהוראה ובלמידה אור שמש

<http://meyda.education.gov.il/files/MadaTech/MadeayHatechnologia/hishtalmut/personalization.pdf>

יובל נח הררי (2018) 21 מחשבות על המאה ה-21 בהוצאת כנרת זמורה ביתן

חיים עומר (2008) הסמכות החדשה בהוצאת מודן.

תצפית במוסדות חינוך
Hamre, B. "Conducting Classroom Observations in School Based Research",
American Psychological Association, xvii, 2009, pp. 79-105

גני ילדים
בקר, עדה. "עם מי שיחקת בגן היום?" 2009 עמ' 33-53

יעל דיין, בחירת תיאוריה חינוכית כבסיס לעשייה בגן - תכנית שוורץ
earlychildhood.huji.ac.il/Multimedia/upl_doc/yaelttheory.doc

החינוך הממלכתי דתי (חמ"ד)
גודמן יונה. "דתילוניים ודתילוניות: עיון חינוכי", 2012. בתוך: מאורות ליהודה. עורך: מ. רחימי
גץ, פוריה. הדתל"שים. 2011, עמ' 96-110
אריאל פינקלשטין, החינוך הממלכתי דתי תמונת מצב מגמות והישגים, הוצאת נאמני תורה ועבודה,
2012, פרקים 1-3,

<http://www.toravoda.org.il/files/chinuch%20dati.pdf>

החינוך המשלב דתיים, מסורתיים וחילוניים
איתן שיקלי, חינוך יהודי במרחב החילוני לשם מה? טקסונומיה של גישות אפשריות
בר שלום, י. אידיאה של תיקון, עמ' 90-113
פיקאר, אריאל. "חינוך יהודי-ישראלי", מתוך: בין השמשות, 2013, עמ' 13-24
אלישיב רייכנר (2016) כאן חיים יחד הוצאת משכל

החינוך במגזר הערבי
מערכת החינוך במזרח ירושלים כתות לימוד ותכניות לימודים. מוגש לכנסת 2010,
<https://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m02507.pdf>

קטי ח'ורי ותד, השלכות הקונפליקט הישראלי-פלסטיני על תפקיד המורה הערבי במדינת ישראל, בתוך
כתב העת "במכללה" - גיליון 21 תשס"ט - המכללה לחינוך דוד ילין

אבו עסבה ח'אלד, החינוך הערבי בישראל, דילמות של מיעוט לאומי, מכון פלורסהיים למחקרי מדיניות,
2007, עמ' 68-86

בתי ספר ייחודיים
תמי הראל בן שחר, אסדרה של בתי ספר פרטיים בירדניים: בית הספר חברותא כמקרה מבחן, המרכז
לצדק חברתי ודמוקרטיה ע"ש יעקב חזן במכון ון ליר בירושלים 2012
hazan.kibbutz.org.il/hafrata/niir_emda_el_bti_spr_prtiim_-_12_3_12.doc
רלי סער, משמעות החלטת בג"ץ: הורים יוכלו לבחור את חינוך ילדיהם - הארץ, 2011

יולי חרומצ'נקו, לפני שמכבים את הכוכב (על משה כספי והחינוך הניסויי) הארץ, 2005
<http://www.haaretz.co.il/misc/1.1048582>

חינוך מקצועי

מאמר: מוסלל אבל לפניך

<https://www.themarker.com/news/education/.premium-1.6935977>

החינוך ההומניסטי

חנה איילון ואברהם יוגב, מעמד הלימודים ההומניסטים בחינוך התיכון בישראל, בתוך: דוד חן (עורך)

החינוך לקראת המאה ה-21, אוניברסיטת תל אביב 1995, עמ' 221-249

חינוך פוליטי

נר מיכאלי, חינוך לפוליטיקה בחברה הישראלית,

<http://portal.macam.ac.il/ArticlePage.aspx?id&eq;11885>

נר מיכאלי, כן בבית ספרנו: מאמרים על חינוך פוליטי

הזכות לשוויון בחינוך

מלכה מרגלית, כיווני התפתחות בחינוך המיוחד בישראל, פרספקטיבה בינלאומית, מרכז טאוב פרקים

3-2 עמודים 176-194

http://taubcenter.org.il/wp-content/files_mf/specialeducation31.pdf

סילביה טסלר-לזוביק, הזכות לשוויון של תלמידים עם מוגבלות, בתוך: דפנה גולן-עגנון (עורכת), אי

שוויון בחינוך, בבל, 2009, 59-69

ציה ויזל, האם יש בגן עדן מלאכים שיודעים שפת סימנים? בתוך: דוד חן (עורך) החינוך לקראת המאה

ה-21, אוניברסיטת תל אביב 1995, עמ' 503-517

דפנה גולן-עגנון, למה מפלים את התלמידים הערבים בישראל. בתוך דפנה גולן (עורכת), אי שוויון

בחינוך, בבל 2009, עמ' 70-89

יולי תמיר, מי מפחד משוויון, הוצאת ידיעות אחרונות 2015, שם הפרק: מי מפחד משוויון?

חינוך ליצירתיות

קן רובינסון ולו ארניקה, בתי ספר יצירתיים

סימולציה בחינוך

השימוש בסימולציות בחינוך-מכון מופ"ת

http://library.macam.ac.il/study/pdf_files/d33390.pdf

כללי

חינוך לחברה של דעת ותרבות: תמורות בחינוך במאה ה-21 והשלכותיהן: המלצות להתאמת מערכת

החינוך בישראל למאה ה-21 עורכים: עפרה ברנדס ועמנואל שטראוס, האקדמיה הלאומית הישראלית

למדעים, היזמה למחקר יישומי בחינוך, 2013

אבנר זיו, מחקר ההומור בחינוך, בתוך: דוד חן (עורך) החינוך לקראת המאה ה-21, אוניברסיטת תל

אביב 1995, עמ' 517-527.

פרנק מק'קורט, המורה הוצאת מטר, 2007 פרק 10

פאולו פרירה, מכתבים למורה, הקדמה מאת יולי תמיר עמ' 7-13 דברי המתרגמת נירה מאי עמ'

15-18, מכתב רביעי, עמ' 67-76.

שפיר, ישראל. "בשבח הרגשות הקוגניטיביים" בתוך: חינוך לחשיבה ביקורתית, יורם הרפז (עורך)

1996

ישעיהו תדמור, חינוך מהות ורוח

דותן לוי דרוש כפר חינוך למשמעות

דיוויד מנשה סולם ערכים-מורה במסעו האחרון אל תלמידיו

מרק סילברמן , הילד הוא אדם-הגותו החינוכית של יאנוש קורצ'אק
יזהר אופלטקה , רגשות בהוראה ובניהול בית ספר
חילי טרופר מקום בעולם
קישורים למאגרי מידע ואתרים בתחומי חינוך:
האטה בחינוך
<https://www.slow-education.com>
למידה חברתית רגשית - SEL
<https://www.facebook.com/groups/2079819975645436>
מגזין סקופ
<https://www.facebook.com/groups/555907818618903>
סקירה יומית המדען הראשי
<https://bit.ly/3mjpxoa>

חומר לקריאה נוספת:
באתר הקורס

מרכיבי הציון הסופי :
הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 40 %
מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
30 %
נוכחות / השתתפות בסיוור 30 %

מידע נוסף / הערות:
רשימת הקריאה משתנה בהתאם לנושאים ובאתר הקורס נמצאת רשימת קריאה מומלצת